

Internationaal

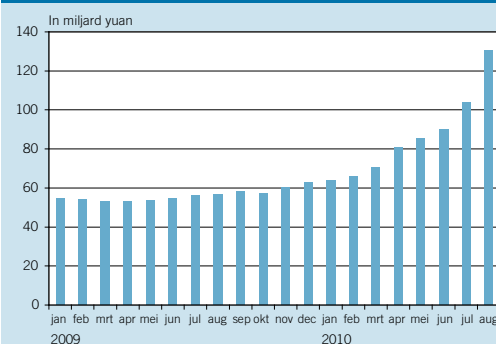
Stijgende renminbi-deposito's

Het in 2009 ingevoerde *renminbi cross-border trade settlement scheme* stelt bedrijven in Hongkong, Macau en een aantal landen in Zuidoost Azië in staat met bedrijven uit vijf Chinese steden handel te drijven in renminbi. De Chinese valuta die bedrijven verdienen, worden gestald op offshore-rekeningen in Hongkong. Tot voor kort werd van deze mogelijkheid niet veel gebruikgemaakt. Afgelopen zomer nam China drie maatregelen die de kapitaalcontroles versoepelen en de renminbi-deposito's in Hongkong hebben doen toenemen. Ten eerste is het *cross-border trade settlement scheme* uitgebreid. Twintig Chinese provincies is nu toegestaan hun handel met de rest van de wereld af te rekenen in renminbi. Ten tweede is een aantal beperkingen opgeheven die het vrije verkeer van renminbi in Hongkong verhinderden. De belangrijkste veranderingen zijn dat buitenlandse bedrijven er nu een bankrekening in renminbi kunnen openen en er valuta kunnen omwisselen. Daarnaast zijn banken vrij om investeringsproducten in de Chinese munt te creëren. Tot slot heeft China de binnenlandse interbancaire obligatiemarkt geopend door een aantal buitenlandse centrale banken de mogelijkheid te bieden reserves aan te houden in Chinees schuldpapier. Ook mogen een aantal commerciële banken hun door handel verdiende renminbi investeren op de interbancaire obligatiemarkt. De figuur laat zien dat de renminbi-deposito's in Hongkong in een jaar tijd zijn verdubbeld. Door de maatregelen kan bij meer internationale handel gebruik worden gemaakt van de renminbi en wordt hier vanwege de toename aan investeringsproducten ook vaker voor gekozen. Daarnaast wordt de aantrekkingskracht van offshore-rekeningen vergroot doordat banken niet langer gebonden zijn aan

YVETTE BERGHUIJS (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

de rente van de Chinese centrale bank. Tegelijkertijd is de leencapaciteit van banken in Hongkong uitgebreid als gevolg van de afschaffing van de beperkingen. Dit stimuleert banken de vergrote aantrekkingskracht aan te grijpen om meer deposito's aan te trekken. Deze gevolgen tezamen vormen een plausibele verklaring voor de verdubbeling. De toenemende vraag naar renminbi leidt tot een opwaartse druk op de Chinese munt.

Renminbi deposito's in Hongkong (miljard yuan).

Bron: Hongkong Monetary Authority

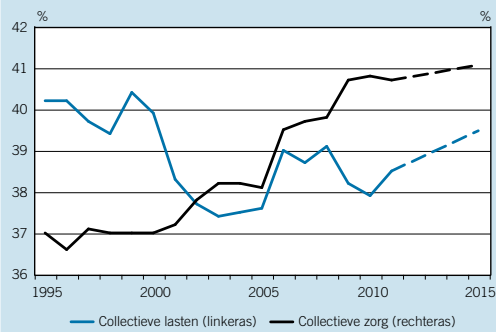
Monetaire zaken

Zorg verdringt andere overheidstaken

Hoewel Nederlanders hun basispremie voor de zorgverzekering betalen aan verzekeraars, gelden deze toch als collectieve lasten, omdat het een verplichte verzekering betreft. In de komende kabinetsperiode zullen de zorgpremies sterk moeten stijgen om de gestegen zorgkosten bij te houden. Het kabinet verlaagt in reactie hierop enkele belastingen, om de totale collectieve lasten niet te veel te laten stijgen. De figuur toont de collectieve lasten, dat zijn de belasting- en premieopbrengsten, en de collectieve uitgaven aan zorg als percentage bbp vanaf 1995 en een prognose voor de komende kabinetsperiode. De collectieve lasten reageren enigszins versterkt op de conjunctuur, maar zijn over de hele periode redelijk stabiel. De zorguitgaven daarentegen vertonen een duidelijke opwaartse trend. Zij stijgen sterker dan het bbp als gevolg van technologische vooruitgang, vergrijzing en een relatief lage stijging van de arbeidsproductiviteit in de zorgsector. Dit betekent dat een steeds groter deel van de collectieve lasten wordt uitgegeven aan zorg. Gezien de overheidsinkomsten en -uitgaven op langere termijn niet uit de pas kunnen lopen, moeten andere overheidsuitgaven dalen om dit te compenseren. Als gevolg van vergrijzing zullen de zorgkosten ook in de komende decennia naar verwachting sterk toenemen. Het is echter politiek lastig gebleken om de zorguitgaven te beteugelen. Uit onderzoek van de Raad voor Volksgezondheid en Zorg blijkt dat Nederlanders erg solidair zijn met zieken. Iemand die ziek is, moet zo goed mogelijk worden behandeld, ongeacht de kosten. Het lijkt echter ook niet mogelijk om de tot op heden gevolgde strategie van het verlagen van andere overheidsuitgaven nog decennialang voort te zetten. Dit zou in uiterste gevallen kunnen betekenen dat bijvoorbeeld de politie en het leger moeten worden afgeschaft, of het onderwijs volledig particulier moet worden gefinancierd.

STEVEN JONK (DNB)

Ontwikkeling en prognose collectieve lasten en collectieve zorg (in procenten bbp).

Bron: CPB; MEV 2011; Analyse economische effecten financieel kader

Als de stijgende zorgkosten niet meer kunnen worden opgevangen met dalende andere overheidsuitgaven, zullen de stijgende kosten moeten worden afgewenteld op burgers en bedrijven. Dit kan door meer zorg buiten de basisverzekering te plaatsen, maar dit gaat ten koste van de solidariteit. Niet iedereen zal zich dan alle zorg kunnen veroorloven. De andere optie is te doen wat dit kabinet nu nog zo veel mogelijk kan vermijden, het verhogen van de collectieve lasten. 16

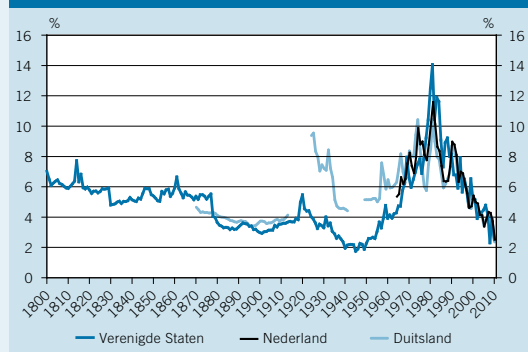
Rente was vaker lang laag

De rente op Nederlandse staatsobligaties met een looptijd van 10 jaar noteerde halverwege oktober 2010 2,5%. Dat is het laagste niveau van het hele tijdvak 1964–2009 (figuur). Met een gemiddelde Nederlandse tienjaars-staatsrente van 6,7% in dit tijdvak lijkt een opwaartse rentebeweging bovendien een kwestie van tijd. Een dergelijke verwachting gaat echter voorbij aan het uitzonderlijke karakter van de

afgelopen halve eeuw voor wat betreft de renteontwikkeling. Uit de figuur is dat af te lezen van de langere rentereeksen voor Duitse en Amerikaanse staatsobligaties. Die tonen dat de rente met name vanaf eind jaren zeventig en gedurende de jaren tachtig uitzonderlijk hoog was. Een door oliecrises aangewakkerde loon-prijsspiraal lag hieraan ten grondslag. Voor Duits staatspapier zien we de renteniveaus van die periode enkel benaderd worden in de jaren direct na de Eerste Wereldoorlog. De Amerikaanse rente reikte tot niveaus die vanaf 1800 niet eerder werden waargenomen.

Over een langere periode bezien is de rente bovendien vaker vele jaren achtereenvolgens laag geweest. De Amerikaanse staatsrente bleef bijvoorbeeld de gehele periode 1938–1950 beneden de lage niveaus die momenteel worden opgetekend; 2,4% medio oktober. Die periode omvat echter ook de Tweede Wereldoorlog, wat haar minder relevant maakt als vergelijking met het huidige tijdsgewricht. Maar ook na de depressie van 1873–1879, die tot de jaren dertig de naam Grote Depressie mocht dragen, bleef de Amerikaanse rente decennialang laag. Tussen 1878 en 1918 noteerde zij in elk jaar lager dan 4%. Volgend op een langjarige depressie met door de gouden standaard beteugelde inflatie is ook deze periode wellicht niet direct vergelijkbaar met de huidige situatie. Anderzijds, met de broze economische vooruitzichten en de sterke disinflatie die momenteel wordt waargenomen, zijn de parallellen evenmin te ontkennen. Historische gemiddelden hebben geen voorspellende waarde. Wat uit het verleden wel is op te maken, is de constatering dat rentevoeten vaker voor langere tijd laag waren. Een scherp renteherstel is dus enkel op basis van de historisch lage niveaus van dit moment allerminst een uitgemaakte zaak.

Historische rentevoeten op tienjaars-staatsobligaties (in procenten).

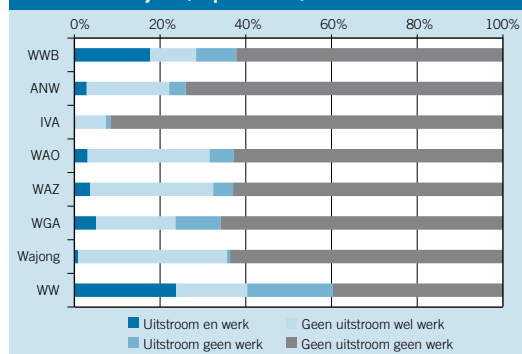

Bron: Reuters EcoWin

CAREN TEMPELMAN (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Economie en samenleving

Het resultaat van re-integratietrajecten gestart in 2008 na een jaar (in procenten).

Bron: SEO-rapport 2010(33)

Kosten en resultaten van re-integratie

In 2008 is in Nederland ruim 2,5 miljard euro uitgegeven aan de re-integratie van werklozen en gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Verreweg het grootste deel van deze uitgaven komt voor rekening van de gemeenten. Zij verzorgen de re-integratie van bijstandsgerechtigden, waaraan ze ruim 2 miljard euro besteden. Dit bedrag bestaat uit 1,6 miljard euro aan uitgaven die ten laste van het re-integratiebudget komen en bijna 500 miljoen euro aan uitvoeringskosten. Dat zijn de kosten die samenhangen

met bijvoorbeeld administratieve taken bij het inkopen van re-integratietrajecten. Hiernaast gaf het UWV in 2008 ruim 400 miljoen euro uit aan re-integratie van WW'ers en arbeidsongeschikten. Hiervan is 377 miljoen euro besteed aan trajecten, inclusief de inzet van re-integratiecoaches, en 45 miljoen euro aan uitvoeringskosten.

Een jaar na de start van een re-integratietraject is 29% van de WWB'ers, de bijstandsgerechtigden, en 41% van de WW'ers aan het werk (figuur). Niet iedereen die aan het werk is, is ook uitgestroomd uit de uitkering, omdat het bijvoorbeeld een kleine baan betreft. Ook kan het zijn dat de baan een onderdeel is van het re-integratietraject. Van de WWB'ers is 18% en van de WW'ers is 24% ook uitgestroomd. Bij de arbeidsongeschikten heeft meer dan 30% van de mensen met een WAO- of WAZ-uitkering een jaar na de start van de re-integratieondersteuning een baan. Slechts 3 à 4% is hierbij uitgestroomd uit de uitkering. Bij mensen met een IVA-uitkering voor volledig arbeidsongeschikten is het resultaat het minst. Van hen is 7% aan het werk gegaan en niemand uitgestroomd uit de uitkering. Bij de Wajongers is na een jaar 35% aan het werk. Hiervan is 1% ook uitgestroomd. Het UWV richt zich bij arbeidsgehandicapten dan ook niet op uitstroom uit de uitkering, maar op het krijgen van werk.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden is een jaar na start van de re-integratie niet uitgestroomd en heeft ook nog geen baan. Een uitzondering hierop vormen de WW'ers. Daarvan heeft een minderheid van 40% een jaar later nog wel een WW-uitkering en geen baan. Dit komt mede doordat de WW-uitkering een maximale duur kent. Dit is ook terug te zien in het relatief hoge percentage WW'ers dat wel is uitgestroomd uit de uitkering, maar niet aan het werk is gegaan. Daarnaast is het zo dat WW'ers een relatief kleine afstand hebben tot de arbeidsmarkt en dus weer sneller aan het werk komen dan bijvoorbeeld WWB'ers.